

PROJEV PETRA PITHARTA V RUDOLFINU, 5. ŘÍJNA 2016

Z řeči, jak se dnes vedou, by se mohlo zdát, že slova o vítězství pravdy a lásky nad lží a nenávistí jsou všechno, co zbylo z Václava Havla. Pro jedny jsou ta slova zdrojem posměchu, pro druhé erbovním znamením.

Václav Havel jednou vyprávěl, jak to tenkrát bylo. Na jednom z velkých shromáždění v listopadu 89 odcházel z balkonu Melantrichu, ale lidé ho vyvolali zpátky. Tak se na pár vteřin vrátil a zvolal ona slova. Aby ho už nechali vydechnout. Byl to momentální nápad, improvizace, žádná hlubší sentence. Prý se o těch slovech zlomyslně říká, že je to nejtipnější věta českých dějin. Nejtipnější ovšem v tom smyslu, že je to nehorázný nesmysl, protože je to přece opačně. Vždyť to, co vítězí, je lež a nenávist. K osobnosti Václava Havla, dramatika se smyslem pro nadsázku a pro ironický odstup, však tato slova dobře pasují. Proto by ho asi nikdy nenapadlo, co se z nich stane. Že budou inspirovat masochistické, zoufalsky křečovité výrony pocitů zklamání. Zklamání, které máme ale ve skutečnosti ne z Havla, nýbrž sami ze sebe. Že omluví cynismus jako obranu před zjištěním, že jsme zatím neobstáli.

Z Václava Havla toho jistě zůstává mnohem víc. On to přece byl, kdo znovu a znovu varoval před postoji a praktikami, kterými jsme si leckterá zklamání způsobili. Před devatenácti lety právě tady pronášel svůj proslulý obdivovaný i odmítaný projev oběma komorám Parlamentu.

Rudolfinský projev z 9. prosince 1997. Václav Havel tehdy řekl o naší vůli či nevůli začlenit se do integrující se Evropy a do NATO, že, cituji: „byla by to nekonečná vina nás všech, kdybychom tuto naději promarnili. Nechceme-li ji ovšem promarnit, pak musíme začít u svých duší. Mám tím na mysli nutnost vyhlásit nemilosrdný boj českému provincionalismu, izolacionismu a egoismu. Všem iluzím o jakési lišácké neutralitě, své tradiční krátkozrakosti, jakož i všem typům českého šovinismu. Kdo dnes odmítá vzít na sebe svůj díl odpovědnosti za osud svého kontinentu a světa jako celku, podepisuje ortel smrti nad svým kontinentem a světem, ale především sám nad sebou.“ V závěru pak Václav Havel řekl: „O identitě státu či národa či společnosti se mluví často a ne jeden odpůrce evropské integrace se národní identitou ohání. A z její ztráty se strachuje. Domnívám se, že většina těch, kdo takto mluví, podvědomě vnímá identitu jako jakousi osudovou danost, jako cosi genetického, málem jako identitu krve, tedy jako něco, na co nemáme vliv. Myslím, že je to veskrze zvrácené pojetí identity,“ končí Václav Havel, „identita je určitý výkon, určité dílo, určitý čin. Identita není mimo odpovědnost, ale naopak je jejím výrazem.“

Nemá smysl ptát se, co by řekl dnes. Protože teď už je řada na vás. Na současných politických garniturách, co řeknete vy. Jsme na tom dnes lépe? Materiálně ano. I o tom Václav Havel tady tenkrát mluvil. Že se zabýváme pořád a pořád jen ekonomikou. Jako kdysi ti, pro které byla ekonomika základnou a všechno ostatní bylo pak až pouhou nadstavbou. Nebo později třešničkou na dortu. Přitom tak, jak se máme dnes líp, se zároveň přiznaně i nepřiznaně, nenápadnými pohyby pozpátku, jakýmsi račím pochodem vzdalujeme Evropské unii, Evropě, Západu. Nesporně jsme tak už vnímání vnějším světem. Myslím teď i na hlasy našich protievropských a protizápadních voličů, kteří se chystají volit ty, kdo podbízivě velebí nerozlišený homogenní lid, a ten je přece vždycky pracovitý, moudrý, poctivý, a šmahem zatracují nerozlišený, jakoby taktéž homogenní svět politiků. A ti jsou přece líní, neschopní zloději. To je, vážení, sama esence populismu, odmítající politiku.

Alternativou jakkoli třeba nevábne politiky je ale vždy autoritářství, spoléhání se na vůdce. Voliči budou mít nakonec poslední slovo. A možná že se pak

opravdu ukáže, že to byl pro nás příliš náročný úkol. Ta Evropa, ten Západ. Unie leda tak jako postávání u švédských stolů. Tomu já zatím odmítám věřit.

Vyzývám proto odtud především členy vlády. Vyzývám vás jako občan, který má příležitost oslovit vás z očí do očí. Ale i jako člověk Havlovi blízký. Vyzývám vás, abyste tomuto račímu posunování se postavili mnohem přesvědčivěji než dosud. Věřím, že na to máte. I vy, pane premiére. Ozřejmujte znovu a znovu pro domov i pro svět naši polistopadovou zahraniční politickou orientaci. Naše místo v Evropě, ve světě. Jinak naň bude svět usuzovat ze stanovisek a gest... koho asi.

Seberte odvahu a s ní i rozvahu. A mluvte tak jasně, jak mluvil Václav Havel v této síni před devatenácti lety. A mluvte tak nejen dnes, při slavnostní příležitosti. Kdybych vám mohl dát domácí úkol, uložil bych vám, vážená vládo a vůbec všem přítomným a divákům u obrazovek, jako domácí četbu rudolfinský projev. Dá se snadno vygooglovat. Přece jste sem přišli, abyste na Václava Havla vzpomněli. Tedy si vzpomínejte pořádně. Za to vám předem děkuji.

Zdroj: <http://ceskawcela.pise.cz/609-projev-petra-pitharta-v-rudolfinu-5-10-2016.html>